

Felmérés a devizapiacról és az OTC származtatott ügyletekről (2001. áprilisi adatok alapján)

Az idén másodszor vett részt Magyarország a Nemzetközi Fizetések Bankja (BIS) által szervezett, háromévenként lebonyolított felmérésben, amely a devizapiacokat és az OTC derivatív ügyletek piacait elemzi. Az adatgyűjtés alapján készített jelentés célja, hogy részletes és nemzetközileg is összehasonlítható információkat adjon a devizapiacok és az OTC származékos ügyletek piacainak méretéről és szerkezetéről.

A felmérés kiterjedt mind a forgalomra, mind pedig a nyitott kötésállományra, de ez utóbbiakról országonként külön-külön összeállítás nem készül. A nyitott kötésállományokra vonatkozó, nemzetközi szinten összesített előzetes adatokat novemberben publikálja a BIS.

A felmérés forgalomra vonatkozó részéről – a BIS kérésének megfelelően – minden ország egységesen, ugyanazon időpontban hozza nyilvánosságra saját adatait. A Nemzetközi Fizetések Bankja szintén ugyanekkor publikálja az összesített forgalomra vonatkozó előzetes adatokat. (Az összesített adatokat a BIS web-oldalán a következő útvonalon lehet elérni: www.bis.org/publ/rpfx01.htm. A BIS honlapján linkek is találhatóak a résztvevő országok jegybankjainak honlapjához, illetve az ott szereplő jelentésekhez. A magyar felmérés adatait tartalmazó jelen sajtóközlemény, valamint az 1998 októberében publikált jelentés is megtalálható a Magyar Nemzeti Bank honlapján: www.mnb.hu, a sajtóközlemények között.)

A BIS várhatóan 2002 elején teszi közzé mind a forgalomra, mind pedig a nyitott kötésállományra vonatkozó végleges adatokat.

A felmérésben 48 ország mintegy 2800 pénzügyintézete vett részt, Magyarországon 24 kereskedelmi bank és 16 bróker cég által közölt adatokat dolgozott fel az MNB. (A bankok devizapiaci aktivitásuk, a bróker cégek pedig tőzsdei forgalmuk alapján kerültek be a hazai mintába.)

Az adatgyűjtés a 2001 áprilisában megkötött ügyletek forgalmi adatait öleli fel, a swap-ügyletek „rövid lábának”, valamint a tom/next alapon lebonyolított ügyletek kivételével.

A jelentésben résztvevők egymással lebonyolított ügyleteiből adódó kettős számbavételt mind az MNB, mind a BIS kiszűrte, így a közzétett adatok nem tartalmaznak semmilyen duplikációt.

A forgalom USA-dollárra történő átszámításához az ügyletkötés napján érvényes devizaárfolyamokat alkalmazták az adatszolgáltatók.

A hazai felmérés főbb megállapításai

Az adatgyűjtés nem volt ugyan teljeskörű, de becslésünk szerint a hazai (Magyarországon rezidens) bankok és brókerek devizaügyleteinek – névleges értéken számítva – hozzávetőlegesen mindössze 1%-a maradt ki a felmérésből. A jelentésben résztvevő rezidensek áprilisban átlagosan napi 587 millió dollár devizaügyletet bonyolítottak le, ami számottevő visszaesést jelent a három évvel korábbi 1448 millió dolláros forgalomhoz képest. (A BIS előzetes adatai szerint, nemzetközi szinten a hagyományos devizaügyletek napi forgalma átlagosan közel 20%-kal esett vissza.)

A hazai jelentők által lebonyolított forgalom koncentráltóságát jelzi, hogy a devizaügyletek esetében tíz jelentőre, míg a származékos ügyleteknél kilenc jelentőre jutott a forgalom több mint 75%-a. A felmérés hazai résztvevői áprilisban végrehajtott devizaügyleteiknek (névleges értéken számítva) 62,7%-át külföldi partnerekkel kötötték, ami alig jelent változást a három évvel korábbi 59%-hoz képest.

Azonnali (spot) deviza-piac

A hazai jelentők esetében az azonnali ügyletek 61,5%-kal részesedtek a devizaügyletek és az OTC derivatív forgalom összesített értékéből, szemben a három évvel korábbi 68%-kal.

Az azonnali forgalom átlagosan napi 361 millió dollárt tett ki, amelynek döntő részét a forint (HUF), az euró (EUR) és az USA-dollár (USD) egymással szembeni ügyletei adták. Kiemelkedett az USD/EUR viszonylat, amely 43,3%-ot képviselt és igen jelentős volt a HUF/EUR reláció is, amely 31,3%-kal részesedett a forgalomból. A HUF/USD devizapár az előbbiekhöz képest jóval kisebb, 9,9%-os arányt ért el, de még így is nagyobb volt a szerepe, mint amelyet a japán jen (JPY) betölt, hiszen az USD/JPY és az EUR/JPY devizapárok súlya együttesen is csak 6,9%-ot tett ki.

OTC származtatott ügyletek, a sima határidős ügyletekkel együtt

A felmérésben szereplő devizaügyletek 10,7%-a volt sima határidős (outright forward), ami nem jelent szignifikáns elmozdulást a három évvel ezelőtti 11%-hoz képest. Az OTC devizaopciók piaca viszonylag gyorsan emelkedett (1,4 millióról 6,2 millió dollárra), az összes devizaügyleten belüli aránya azonban még így is csupán 1,1%-ot ért el. A devizacsere-ügyletek forgalmának részesedése némileg emelkedett, a három évvel korábbi 21%-ról 26,8%-ra.

A devizákra vonatkozó – előző bekezdésben felsorolt – derivatívák átlagos napi forgalma 226 millió dollár volt, aminek közel kétharmada (63,9%-a) egyetlen devizapárra, az USD/EUR viszonylatra jutott.

Lejárat szerint csoportosítva a devizaalapú származékos ügyleteket, a forgalom értéke alapján számítva, a devizacsere-ügyletek (FX swap) 80,8%-át legfeljebb 7 napra kötötték, ugyanakkor a sima határidős (outright forward) ügyletek 88,1%-ának lejáratát ennél hosszabb volt, 8 nap és 1 év közé esett. Az egy évnél hosszabb lejáratú ügyletek szerepe gyakorlatilag elhanyagolható.

A kamatlábakra vonatkozó derivatívok (határidős kamatláb-megállapodások, kamatlábcseré-ügyletek és OTC opciók) piaca annyira csekély, hogy részesedésük az összforgalomból még tizedszázalékban sem mérhető.

Budapest, 2001. október 9.

MAGYAR NEMZETI BANK
STATISZTIKAI FŐOSZTÁLY

1. táblázat

**A devizapiac és az OTC származtatott ügyletek
átlagos napi forgalma ügyletfajtánként, 2001.április**

Ügyletfajta	Átlagos napi forgalom	
	millió dollár	százalék
Azonnali ügylet	361	61,5
Sima határidős ügylet (outright forward)	63	10,7
Devizacsere-ügylet		
a)FX swap	157	26,8
b)Currency swap	-	-
OTC deviza-opció	6	1,1
Devizapiaci ügyletek összesen	587	100,0
Határidős kamatláb-megállapodás (FRA)	0	0,0
Kamatlábcseré- ügylet	-	-
OTC kamatláb-opció	-	-
Kamatláb-derivatívák összesen	0	0,0
ÖSSZESEN	587	100,0

2. táblázat

**Az azonnali és az OTC származékos devizapiac
átlagos napi forgalma devizapáronként, 2001. április**

Devizapárok	Azonnali piac		Származtatott ügyletek*		Összesen	
	millió dollár	százalék	millió dollár	százalék	millió dollár	százalék
HUF/USD	36	9,9	17	7,7	53	9,0
HUF/EUR	113	31,3	14	6,1	127	21,6
USD/EUR	156	43,3	145	63,9	301	51,2
USD/JPY	13	3,5	19	8,5	32	5,4
EUR/JPY	12	3,4	6	2,8	19	3,2
EUR/GBP	5	1,3	6	2,9	11	1,9
Egyéb devizapárok	27	7,4	18	8,0	45	7,7
ÖSSZESEN	361	100,0	226	100,0	587	100,0

* A sima határidős (outright forward) ügyletekkel együtt.

3. táblázat

**A sima határidős ügyletek és a devizacsere-ügyletek átlagos napi forgalma
lejárat szerint, 2001. április**

Futamidő	Sima határidős ügylet (Outright forward)		Devizacsere-ügylet (FX swap)		Összesen	
	millió dollár	százalék	millió dollár	százalék	millió dollár	százalék
7 nap és annál rövidebb	7	11,7	127	80,8	134	61,1
8 nap és 1 év között	55	88,1	30	19,2	85	38,8
1 évnél hosszabb	0	0,2	-	-	0	0,1
ÖSSZESEN	63	100,0	157	100,0	220	100,0

**Az azonnali és az OTC származékos devizapiac átlagos napi forgalma
a rezidens jelentők partnerei szerinti bontásban, 2001. április**

A felmérésben résztvevő rezidens pénzintézetek partnerei	Átlagos napi forgalom		
	millió dollár	az összes ügylet százalékában	a rezidensek közötti ügyletek százalékában
Rezidens pénzintézetek	116	19.8	53.1
Egyéb rezidens partnerek	103	17.5	46.9
Rezidensek összesen	219	37.3	100.0
Nem rezidensek	368	62.7	
ÖSSZESEN	587	100.0	